

Тропезнікова П.В., курсант,
Одеський державний університет внутрішніх справ,
м. Одеса, Україна

Черіпко М.І., магістр,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Шапенко Л.О., старший викладач

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПІДХОДІВ ДО СУЧАСНОГО РОЗУМІННЯ ПРАВОТВОРЧОСТІ

Незважаючи на значний масив наукових напрацювань щодо формування та вдосконалення механізму правотворчості, слід відмітити відсутність єдиного доктринального підходу до визначення самого поняття правотворчості. Зокрема, одна група вчених визначають правотворчість як одну із форм державної діяльності, спрямованої на створення норм права. Інші ж, у свою чергу, розглядають правотворчість не лише як діяльність по створенню правових норм, а і як процес, що включає в себе виявлення потреб в нормативно-правовому регулюванні суспільних відносин, а потім створення на основі виявлених потреб нових правових норм або їх зміна чи відміна.

Наслідком процесу правотворчості має стати поява якісної правової норми, функціональне призначення якої має за мету врегулювання суспільних відносин. Останнім часом правова дійсність вказує на те, що все менше часу приділяється обговоренню представниками юридичної науки ефективності правових норм. Разом з тим, спираючись на світовий досвід, можна стверджувати, що українські реалії функціонування суспільства та держави, сучасні процеси державотворення та правотворення потребують наукового обґрунтування. На жаль, у сучасних умовах українського правотворення домінуюче місце посідають політичні чинники, які, власне, й визначають правотворчий процес в Україні. Науковому фактору в правотворчій діяльності має відводитися належне місце, щоб, у свою чергу, забезпечило б зв'язок між юридичною наукою, практикою та системою права.

Українські теоретики О.Ф. Скакун та О.І. Чаплюк розглядають правотворчість як діяльність за участю громадянського суспільства [2, с. 293; 4, с. 23]. Зазначений підхід більше пов'язаний з праворозумінням в аспекті природного права. Тобто у країнах з антидемократичним політичним режимом громадянське суспільство залишається несформованим. Але, навіть у країнах, де офіційно закріплений демократичний режим, громадянське суспільство може також залишатися на стадії формування. Разом з тим, заявляти, що такі країни

позбавлені правотворчості, зовсім необачно. Адже поняття правотворчості можна розглядати на доктринальному рівні, а за вихідні положення взяти інше праворозуміння, наприклад, позитивізм.

Так само доктринальним є розгляд правотворчості у дисертаційній роботі І.В. Лозинської, яка з позицій правової держави робить висновок, що сутність правотворчості полягає у формуванні та функціонуванні правотворчих структур [1, с. 27]. Такий підхід щодо розуміння правотворчості є безумовно авторсько-оригінальним і не зустрічається в наукових позиціях інших вчених.

Тобто, у працях українських науковців правотворчість часто розглядається як один із етапів правоутворення (в літературі також зустрічається як «правоутворення»). Такої думки дотримуються О.Ф. Скакун, В.В. Копейчиков, В.С. Ковальський та І.П. Козінцев. Так, О.Ф. Скакун обґрунтовує свою позицію тим, що правоутворенням є всі форми і засоби виникнення, розвитку та зміни права, у тому числі й правотворчість. А головною відмінністю правотворчості від правоутворення, на її думку, є те, що творчість права здійснюється державними органами або з їх санкції чи дозволу [2, с. 294-295]. В цілому можна погодитися з висновками, які робить науковець, але сумнівним видається теоретична розробка щодо відмінності правотворчості від правоутворення, яка полягає у здійсненні першої державними органами (чи з їх дозволу). Такий патерналістський погляд на державу, скоріше, є залишком від марксистсько-ленінської теорії держави і права. Дійсно, поняття правотворчості є вужчим за поняття правоутворення.

Правоутворення є складним і багатогранним поняттям, яке потребує окремого дослідження. Адже етап правотворчості є логічним продовженням первинного етапу правоусвідомлення. Так само, як правозастосування є наступним етапом, який логічно слідує за правотворчістю. Логічний взаємозв'язок частки і цілого (а не фактор участі державних органів) є причиною відмінності правотворчості від правоутворення [3, с. 71].

Таким чином, за часи незалежності України кількість нормативно-правових актів, прийнята суб'єктами правоутворення, сягнула рівня Європи. Але, на жаль, якість нормативного тексту досить часто далека від ідеалів. Практика правоутворення має враховувати загальнонаукові досягнення в галузі юриспруденції, а до правотворчого процесу мають залучатися досвідчені фахівці галузевих юридичних наук, провідні фахівці наукових установ тощо.

Література

1. Лозинська І.В. Правотворчість у правовій державі: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів, 2012. 174 с.
2. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підруч. Харків: Консум, 2001. 656 с.
3. Цись С.С. Доктринальні засади правотворчості: проблеми наукового

розуміння. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 1. С. 69-72.

4. Чаплик О.І. Теоретичні та практичні аспекти співвідношення національної та міжнародної правотворчості: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2013. 200 с.

UDC 342.41:316.3(043.2)

Shiyan Yu.V., student,
National Aviation University, Kyiv, Ukraine
Scientific adviser: Vodolaskova K.Yu., Ph.D

THE ISSUE OF CONSTITUTIONALISM TOWARDS DEVELOPMENT OF CONSTITUTIONAL STATE IN MODERN SOCIETY

To date, constitutionalism has become as important to society as the issue of good governance.

Most scholars believe that the concept of constitutionalism is the intellectual legacy of liberalism and the practice of forming American statehood, and later of European countries.

Constitutionalism can be defined as the doctrine that governs the legitimacy of government action, and it implies something far more important than the idea of legality that requires official conduct to be in accordance with pre-fixed legal rules [1].

Although constitutionalism is sometimes regarded as a synonym for limited government, that is only one interpretation and by no means the most prominent one historically. More generally constitutionalism refers to efforts to prevent arbitrary government [2].

Constitutionalism (from the Latin. *Constitutio* - installation, device) includes:

1) The system of knowledge of political and legal character, the subject of which are the fundamental values of democracy, substantiation of the need to establish a constitutional order, analysis of the history and practice of constitutional development of the state, their groups and the world community.

2) The mechanism of state power, limited by the constitution; a political system based on the constitution and constitutional methods of government [3].

The following general principles of Ukrainian constitutionalism are distinguished:

1. the supremacy of the constitution in the legal system;
2. the rule of law in society and the state;
3. separation and restriction of state power;
4. the sovereignty of the Ukrainian people;
5. mutual responsibility of the state and the individual;
6. realities of rights and freedoms, their protection, inviolability, guarantee;